

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 139/05-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. mája 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. J. J., H., zastúpeného advokátom JUDr. J. K., H., ktorou namieta porušenie svojho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Humenné sp. zn. 5 Ro 110/2004 zo 14. februára 2005 a konaním, ktoré mu predchádzalo, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. J. J. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. februára 2005 doručená sťažnosť Ing. J. J., H. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. K., H., ktorou namieta porušenie svojho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 5 Ro 110/2004 zo 14. februára 2005 a konaním, ktoré mu predchádzalo.

Z obsahu sťažnosti a z prílohy, ktorá bola k tejto sťažnosti priložená, vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom z 30. júna 2004 domáhal na okresnom súde vydania bezdôvodného obohatenia voči odporcovi Ž. B. (ďalej len „odporca“). Predmetná vec bola na okresnom súde zaevidovaná pod sp. zn. 5 Ro 110/2004.

Sťažovateľ uviedol, že 2. júla 2004 požiadal okresný súd o oslobodenie od zaplatenia súdneho poplatku v konaní, pretože jeho pomery mu neumožňovali tento poplatok uhradiť, pričom sa domnieval, že v prípade jeho nároku nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie práva. Za tým účelom 16. augusta 2004 predložil okresnému súdu pravdivo a v požadovanom rozsahu vyplnené tlačivo označené ako potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch na oslobodenie od súdnych poplatkov (ďalej len „potvrdenie“).

Uznesením sp. zn. 5 Ro 110/2004 z 20. septembra 2004 okresný súd nepriznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov, čo odôvodnil existujúcimi majetkovými pomermi sťažovateľa.

Podľa sťažovateľa uvedené rozhodnutie okresného súdu nezohľadňovalo nutné životné náklady jeho rodiny, náklady na štúdium jeho dvoch dcér, ako aj skutočnosť, že v inom súdnom konaní vedenom na Okresnom súde Košice I ho tento súd oslobodil od súdnych poplatkov pri tých istých majetkových pomeroch. Z uvedeného dôvodu sťažovateľ podal proti predmetnému uzneseniu odvolanie, ktoré však Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 3 Co 280/04 z 21. decembra 2004 odmietol s poukázaním na skutočnosť, že jeho majetkové pomery sa zlepšili príjmom 100 000 Sk z titulu primeraného zadost'učinenia priznaného mu ústavným súdom. Zároveň okresný súd určil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť v predmetnom konaní súdny poplatok vo výške 23 155 Sk.

Ako sťažovateľ ďalej uviedol, keďže nemal potrebné finančné prostriedky na zaplatenie súdneho poplatku, nemohol ho z objektívnych dôvodov zaplatiť, a preto zákonite súd v merite jeho veci konanie zastavil (sťažovateľ v prílohe priložil uznesenie okresného súdu sp. zn. 5 Ro 110/2004 zo 14. februára 2005 o zastavení konania).

Sťažovateľ považuje tak rozhodnutie okresného súdu z 20. septembra 2004, ako aj rozhodnutie krajského súdu z 21. decembra 2004 o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov z titulu údajného zlepšenia jeho majetkových pomerov oproti pomerom uvádzaným v potvrdení za nezákonné, v rozpore s čl. 2 ods. 2 ústavy svojvoľne mu stanovujúce povinnosť nad rámec zákonom uložených povinností, čím mu bolo zabránené domáhať sa svojich práv zákonom ustanoveným postupom na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Napriek uvedenému vymedzeniu ústavnej sťažnosti sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd deklaroval porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Ro 110/2004, uložil okresnému súde povinnosť uhradiť mu v súlade s čl. 46 ods. 3 ústavy škodu vo výške 463 170 Sk s príslušenstvom podľa žalobného návrhu vo veci vedenej pod sp. zn. 5 Ro 110/2004. Ďalej požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 100 000 Sk, ako aj náhradu trov konania vo výške 4 534 Sk za každý právny úkon a hodnotu režijného paušálu 136 Sk a doterajších trov súdneho zastúpenia vo výške 18 600 Sk.

Vzhľadom na znenie požadovaného výroku sa ústavný súd zaoberal sťažnosťou vo veci sťažovateľa z hľadiska porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy iba okresným súdom.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je tvrdené porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom a rozhodnutím okresného súdu sp. zn. 5 Ro 110/2004 o nepriznaní mu oslobodenia od súdnych poplatkov.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že základnou námietkou sťažovateľa bolo to, že napadnuté uznesenie treba považovať za nezákonné z hľadiska posudzovania jeho majetkových pomerov, pretože okresný súd, neoslobodiac ho od tejto povinnosti, požadoval od sťažovateľa zaplatenie súdneho poplatku v predmetnej veci.

Pokiaľ z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd poukazuje na to, že už podľa doterajšej jeho judikatúry je na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržiavanie zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa takýto návrh podať, právomoci súdu o ňom konať a rozhodnúť, či plnenia iných zákonom ustanovených náležitostí zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu. To znamená, že právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, obsahuje v sebe právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecným súdom je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (I. ÚS 74/02, I. ÚS 115/02).

Podstatou sťažnosti namietajúcej porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy je pritom nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom okresného súdu, ktorý neoslobodil sťažovateľa vzhľadom na jeho majetkové pomery od súdnych poplatkov, ako aj s právnym názorom krajského súdu, ktorý potvrdil prvostupňové rozhodnutie poukazujúc pritom na zlepšenie finančnej situácie sťažovateľa (o 100 000 Sk priznaných v konaní pred ústavným súdom).

Podľa názoru ústavného súdu posúdenie otázok podmienok konania prináleží súdu, ktorý rozhoduje o merite veci, čo sa stalo aj v danom prípade.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Sťažovateľ v rámci konania o vydanie bezdôvodného obohatenia voči odporcovi, vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 5 Ro 110/2004, uplatňoval svoje právo zákonom predpísaným spôsobom. Uplatňovanie jeho práva v okolnostiach prípadu predpokladalo zaplatenie súdneho poplatku alebo požiadanie súdu o oslobodenie od súdnych poplatkov. To sťažovateľ aj urobil podaním z 2. júla 2004 a následne aj predložením potvrdenia o svojich osobných a majetkových pomeroch.

Okresný súd však nerozhodol v súlade so žiadosťou sťažovateľa, keď po zhodnotení jeho osobných a majetkových pomerov (sťažovateľ je samostatne zárobkovo činnou osobou, vlastní v bezpodielovom spoluvlastníctve rodinný dom, príjem manželky je cca 23 000 Sk) dospel k záveru, že sťažovateľ nespĺňa podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov.

V rámci predbežného prerokovania sťažnosti, ktorou sa sťažovateľ z vyššie uvedeného dôvodu domáhal ochrany svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd vychádzajúc aj z vyžiadaného spisu okresného súdu prihliadol na to, že ochranu uvedenému základnému právu už poskytli všeobecné sudy v civilnom procese.

Z pripojeného uznesenia okresného súdu totiž vyplynulo, že voči tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie a v spise sa nachádzajúce uznesenie krajského súdu sp. zn. 3 Co 280/04 z 21. decembra 2004 potvrdzuje, že sťažovateľ túto možnosť aj využil (aj keď odvolací súd jeho odvolaniu nevyhovel s poukázaním na zlepšenie jeho majetkových pomerov). Sťažovateľ mal preto v systéme všeobecného súdnictva proti namietanému porušeniu základných práv k dispozícii účinný prostriedok nápravy (odvolanie podľa § 201 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku), ktorý využil, hoci neúspešne. O podanom dovolaní sťažovateľa rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) tak, že ho uznesením sp. zn. 4 Cdo 47/2005 z 31. marca 2005 odmietol ako neprípustné.

Napokon okresný súd uznesením sp. zn. 5 Ro 110/2004 zo 14. februára 2005 konanie o zaplatenie peňažnej sumy 463 170,50 Sk s príslušenstvom z titulu vydania bezdôvodného obohatenia zastavil.

Úlohou ústavného súdu nie je naprávať prípadné skutkové a právne omyly všeobecných súdov. Ak však k rozhodnutiu súdu neoslobodit' sťažovateľa od súdnych poplatkov došlo z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanovuje a umožňuje Občiansky súdny poriadok, nie je podľa názoru ústavného súdu možné vstupovať do jeho právomoci preskúmaním jeho myšlienkových úvah a hodnotení o existencii alebo neexistencii skutkových okolností (majetkových pomerov) odôvodňujúcich rozhodnutie okresného súdu o žiadosti sťažovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov. Sťažovateľ nemá zaručené právo, aby všeobecný súd akceptoval jeho názor na rozsah, spôsob a postup zisťovania skutkového stavu (v okolnostiach prípadu majetkových pomerov). Pri rozhodovaní o oslobodení od súdnych poplatkov súd zohľadňuje všetky jemu úradne známe skutočnosti o majetkových a zvlášť príjmových pomeroch. Potvrdenie je len administratívnou pomôckou a rozsah v ňom uvádzaných údajov nevymedzuje rozsah informácií, ktoré súd môže použiť pri rozhodovaní o oslobodení. Ak súd vedel o ďalšom relatívne novom príjme sťažovateľa, tak toto nielen mohol, ale i musel zohľadniť (čo aj urobil nadriadený krajský súd v rámci odvolania sťažovateľa). Preto v okolnostiach prípadu ústavný súd navyše konštatuje, že uvedené rozhodnutie prvostupňového ani odvolacieho súdu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je zjavne svojvoľné.

Z uvedeného dôvodu samotné rozhodnutie, ktorým nebolo vyhovené návrhu účastníka na oslobodenie od súdnych poplatkov, nemožno považovať za odňatie možnosti konať pred súdom (I. ÚS 160/03). Právo na spravodlivý súdny proces totiž neznamená právo na vyhovujúce rozhodnutie o procesnom návrhu na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Napokon vo veci odvolania sťažovateľa voči uzneseniu okresného súdu sp. zn. 5 Ro 110/2004 zo 14. februára 2005 o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku (odvolanie sťažovateľ podal 28. februára 2005) stále rozhoduje všeobecný súd.

Ústavný súd na základe obsahu sťažnosti sťažovateľa, v ktorej sa len opakovali dôvody, ktoré už preskúmali všeobecné súdy postupom podľa zákona a vysvetlených ústavných princípov, dospel k záveru, že nie je daná jeho právomoc a sťažnosť odmietol už na predbežnom prerokovaní podľa § 25 zákona o ústavnom súde. Z tohto dôvodu ústavný súd už nerozhodoval ani o ďalších návrhoch sťažovateľa predložených na rozhodnutie ústavnému súdu.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. mája 2005